

Ako sa študuje a rozvíja slovenská kultúra na Užhorodskej národnej univerzite

Zakarpatská oblasť je križovatkou národnostných menšín, ich identita bola v sovietskej ére potláčaná. Dnes je to inak.

UŽHOROD. Zakarpatská oblasť je najzápadnejším regiónom Ukrajiny, v ktorej má každá časť vlastný kultúrny odtieň. Je to jediný región, ktorý hraničí so štyrmi krajinami: Poľskom, Slovenskom, Maďarskom a Rumunskom. Pri prechádzke ulicami Užhorodu môžete počuť češtinu, maďarčinu i slovenčinu. Nie je to žiadne prekvapenie, najmä ak poznáte históriu.

Slovenská kultúra na Zakarpatsku stále ostáva neoddeliteľnou súčasťou národnej kultúry. Má svoje historické korene.

Etnická Slovenka a vedúca kultúrno-vzdelávacej spoločnosti slovenských žien Dovira Jana Dudaš hovorí, že počas sovietskeho obdobia nebola slovenská národnosť uznaná. Preto počas sovietskeho obdobia bol vidieť úpadok a pre etnických Slovákov žijúcich na území Ukrajiny to nebolo ľahké.

„Ak sa mladí ľudia identifikovali ako Slováci, bolo pre nich ťažké získať vyššie vzdelanie. Historicky môžeme pozorovať, že Slováci najviac zažívali etnický útlak počas sovietskeho režimu, keďže išlo o jednu z najmenších komunít,“ poznamenala.

„Napriek tomu, že sa ducha národných komunít snažili potlačiť, kultúra sa zachovala predovšetkým vďaka cirkvám,“ domnieva sa vedúca spoločnosti. Dnes väčšina predstaviteľov slovenskej národnosti žije v Hute, Serednom, Hlubokom, Dovhom, Storožnici, Onokivciach a v Perečine.

Po získaní nezávislosti Ukrajiny sa krok za krokom začala obnova národného ducha slovenskej menšiny. Slováci začali zakladať spolky a komunity, ako Slovenská vlasť, ale aj Masarykova obec.

Jana Dudaš vysvetľuje: „Teraz aktívne bojujeme za etnické centrá, ktoré zostali, a snažíme sa prilákať mladých ľudí, pretože to je naozaj dôležité. Už 25 rokov je základom organizácie Dovira zachovanie národnej identity slovenčiny v Zakarpatskej oblasti. Ide nám o zachovanie jazyka, kultúry, tradícií.“

Zakarpatská oblasť oslávila 21. mája tohto roku po prvýkrát oslávilo sviatok Národnej farby a jednoty, ku ktorému sa pridali aj Slováci.

„Samozrejme, radi by sme videli viac rôznych kultúrnych podujatí, aby sme sa niekde zapojili. Zúčastňujeme sa aj podujatí, ktoré v súčasnosti organizuje vláda, pretože je to príležitosť ukázať sa,“ povedala Dudaš. Takýchto sviatkov nie je veľa, ale sú pravidelné. Napríklad v júni si slovenská menšina vo svete pripomína svoj deň.

Vzdelanosti pre národnostnú komunitu sa venuje aj najväčšia univerzita na Zakarpatsku – UžNU. Je tu katedra slovenčiny, kde sa podrobne študuje slovenský jazyk a kultúra.

Študentka Anastasia Pljuchovičová zo Sumskej oblasti je v prvom ročníku a povedala, prečo si vybrala slovenskú filológiu: „Rok pred nástupom som zvažovala filológiu, najmä pre prekladateľské možnosti, ale jej základom bola angličtina, ktorú som veľmi dobre neovládala. Preto som si chcela vybrať iný jazyk a narazila som na túto špecializáciu a potom na univerzitu. Veľmi ma zaujalo, že slovenčinu tu vyučujú rodení hovoriaci, ako aj to, že sa dá na celý semester ísť na výmenný pobyt do Bratislavy. Takže voľba bola jasná. Ešte pred nástupom

na univerzitu som sa začala zaujímať o túto krajinu a už som sa sama venovala štúdiu jazyka. Nemám žiadne dedičné väzby na Slovensko, v tejto krajine len žijú moji príbuzní, ktorých som niekoľkokrát navštívila. Páčila sa mi kultúra Slovenska, najmä jazyk. Je krásny.“

Pridala sa aj ďalšia študentka Vasilina Hrycjuk: „Plánovala som vstúpiť na Slovensko, ale začala sa vojna a ja som sa rozhodla zostať na Ukrajine. Keďže ma zaujíma štúdium jazykov, prihlásila som sa na slovenský jazyk. Mám rada slovenskú kultúru, najmä hudbu, niekedy počúvam slovenské piesne. Udržiavam kontakt aj s etnickým Slovákom, mojím spolužiakom. Po tom, čo som začala hlbšie študovať Slovensko, sa môj pohľad zmenil k lepšiemu. Samozrejme, pred štúdiom som nemala zaujatý ani stereotypný pohľad, ale po troch rokoch štúdia som si uvedomila, že sa mi táto krajina určite páči.“

Vo všeobecnosti je Zakarpatská Ukrajina úzko prepojená so Slovenskom a obe krajiny sa snažia udržiavať kultúrne vzťahy, vykonávať kultúrne a vzdelávacie aktivity.

Problematika médií národnostných menšín je prezentovaná vo vzdelávacích odboroch na UžNU. Študenti katedry žurnalistiky majú v ponuke oliteľný predmet Médiá národných komunit. Vyučujú ho profesor Jurij Bidzilya a docentka Natália Toločko.

Medzi úlohy študentov počas kurzu patrí spolupráca so zástupcami národnostných menšín, tvorba textových a audiovizuálnych žurnalistických materiálov o nich. Výsledok práce je možné vidieť na univerzitnej platforme MediaVista. Napríklad minulý rok študenti nahráli video rozhovory so zástupcami rôznych menšín, zúčastnili sa programu mediálnej podpory pre národnostné komunity a pripravili sériu video príbehov. Medzi nimi je aj rozprávanie príbehov o etnickej Slovenke.

Docentka Natalia Toločko opísala špecifika výučby tohto predmetu: „Disciplína je dôležitá pre študentov médií, pretože žijú v mnohonárodnej krajine. Okrem toho sa UžNU nachádza v regióne, kde žijú ľudia rôznych národností a existujú dlhoročné tradície výučby cudzích jazykov. Otázky tolerantného a objektívneho prezentovania informácií o národnostných menšinách sú obzvlášť dôležité vzhľadom na aspirácie Ukrajiny o integráciu do euroatlantických štruktúr.“

Preto od roku 2019 ponúkli študentom predmet Médiá národnostných komunít. Minulý rok ho zaktualizovali a rozšírili, nazvali ho Etnická a rodová tolerancia v médiách.

„V rámci nášho štúdia študenti vytvárajú materiály k aktuálnym témam, ktoré zverejňujeme na webovej stránke MediaVista. Spolupracujeme s kolegami zo slovenského oddelenia, navštevujeme hodiny s účasťou lektorov, spisovateľov, novinárov a mediálnych profesionálov zo Slovenska,“ zdôrazňuje.

Zakarpatská Ukrajina o teda nie je len regiónom na križovatke štátov, ale priestorom, kde sa jazyky, tradície a kultúrna pamäť rôznych národov prenášajú z generácie na generáciu. Národnostné komunity sú súčasťou spoločnej histórie. Výzvy na zachovania identity sú aktuálnejšie a dnes znejú hlasnejšie. Skúsenosti Užhorodskej národnej univerzity dokazujú, že rešpekt k národnej rozmanitosti nie je len o pamäti, ale aj o budúcnosti. Spoločným učením sa a vzájomným počúvaním si totiž nielen zlepšujeme vedomosti, ale rozširujeme aj svoje obzory.

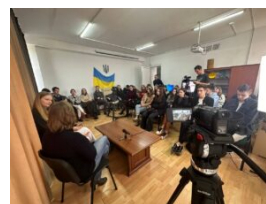
Kateryna Žerebak, študentka katedry žurnalistiky Užhorodskej národnej univerzity

Foto: archív UŽNU

Autor textu: TS

Foto: TS

Linky:

 odRobinka

 7 júla, 2025

 Kultúra

← Akademický Prešov 2025: Umenie mladých, silné témy a skvelé divadlo

Motto

Niekedy je lepšie, keď ostane pravda zahryznutá v jazyku. - odRobinka -

Kontakt

Zatiaľ takto:
<https://www.facebook.com/disputalks>

Partneri

